

Ardealul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Un nou regim industrial

La Ministerul de industrie se lucrează la o nouă lege industrială, care va unifica toate sistemele de legi din România. În vederea acestora la minister se studiază toate legile industriale ale noilor provincii.

Se va revizui încurajarea industriei naționale, precum și a tuturor privilegiilor pe cari trebuie să le acorde statul, desființându-se actualul sistem de căpătuială liberală.

Societate pentru construire de case la Cluj

La Cluj a luat ființă Societatea pentru Construirea de Case. Capitalul social al acestei societăți este de 2 milioane lei, și se compune din 2000 acțiuni cu nominal de 1000 lei. Membrii direcțiunii sunt: Hollósy Andrei, director de bancă din Brașov, Hargitay Birtolon, director general din Cluj și Rubinstein Bruno din București.

„Tesetoria Ardeleană” S. A. și-a convocat adunarea generală

„Tesetoria Ardeleană”, fabrică de textile S. A. Cluj, va avea a VII-a adunare generală ordinară în Cluj, Calea Victoriei No. 74-76 Marți la 17 Sept. 1929, ora 3 d. m. pentru reducerea valorii nominale ale acțiunilor prin stampilirea lor.

Societatea are la active: cassa 120.130, debitori 5.356.099'81, mărfuri 7.702.003'31, fabrica, mașini 9.693.433'99, efecte și garanții 266.781, imobil 3.071.572'25 profit și pierdere 4.656.654'13, passive: capital 8 milioane, fond de rezervă și amortizare 1 milion 215.083'25, creditori 21 milioane 651.500.24.

Uzinele Reșița au contractat un nou împrumut de 2 milioane dolari

Uzinele de Fier și Domeniile Reșița S. A. au urmat tratative cu grupul financiar Mendelssohn pentru contractarea unui nou împrumut pe 2 milioane dolari. Tratativele s'au terminat favorabil așa încât Reșița va primi în curând suma negociată. Se știe, că înainte cu 3 ani, Reșița a mai contractat un împrumut de 2 milioane dolari, pe care l'a și replătit, iar întabularea a fost radiată astfel, că o nouă întabulare în favorul grupului Mendelssohn, a devenit posibilă.

Convențiunile cu concesionarii liniilor de garaj

Constatându-se că nici până în prezent nu s'au încheiat

convenții cu toți concesionarii liniilor de garaj și cu căile ferate particulare

ale căror linii se racordează cu liniile cfr. ori se află pe terenurile căilor ferate, — din care cauză nu se încasează de loc chiriiile cuvenite, iar în alte cazuri nu se poate controla încasarea lor, păgubindu-se astfel administrația drumului de fer, direcțiunea generală a dispus următoarele:

În termen de 30 de zile inspecțiunile de întreținere de acord cu inspecțiunile de mișcare vor încheia, potrivit normelor și instrucțiunilor în vigoare convențiuni cu toți con-

cesionarii liniilor de garaj și cu căile ferate particulare ale căror linii se racordează cu liniile cfr. ori se află pe terenurile cfr. și pentru cari nu s'au încheiat până în prezent convențiuni.

Inspectorii conducători ai inspecțiunilor de întreținere vor rămâne personal răspunzători de executarea acestei dispozițiuni.

In cazul când până la 5 Octombrie nu s'ar putea încheia toate convențiunile,

inspecțiunile de întreținere și cele de mișcare vor înainta direcției lucrărilor și întreținerii un raport comun, arătând motivul și propunerile ce vor avea de făcut în asemenea cazuri.

Grava scădere a prețurilor cerealelor

După ultimele știri primite din diferite părți ale țării, prețurile cerealelor continuă să fie în scădere.

După orz, care a fost vândut și speculat la prețul de 2'50—3 lei pro kgr. și după grâu, care se menține abia la un preț de 53—56.000 lei vagonul loco producător, acum ni se semnaleză din Basarabia,

nouii tranzacții asupra viitoarei recolte de porumb

la prețul de 19—20.000 lei vagonul!

Știrile ne vin din partea agriculturilor și oamenilor de încredere, astfel că în fața unei astfel de situațiuni,

avem motive puternice să fim îngrijorați.

Ce este cu finanțarea recoltei, ce se aude cu creditul Băncii Centrale Cooperative și cu miliardul din Olanda!

Orzul vândut la 25—30 de mii lei vagonul, grâul la 55.000 lei vagonul și porumbul arvunit la 20 de mii lei, iată o situație cu adevărat gravă.

Nyolc százalékra szállítja le a Banca Națională a kamatlábat

A hét végén érkezik vissza külföldi utjáról a fővárosba Burileanu, a Nemzeti Bank kormányzója, aki értesüléseink szerint mindjárt megérkezése után fontos tárgyalá o at fog folytatni. Kiszivárgott hírek szerint a Nemzeti Bank kamatlábat a jelenlegi kilenc és fél százalékról 8 százalékra szállítja le és ezenkívül a bukaresti bankokkal együtt nagyarányu akciót indítanak a termés finanszírozására is.

Az utóbbi napokban mintegy tíz nagy bank vezetői a termés finanszírozásával kapcsolatban Madgearu ipar- és kereskedelemügyi miniszter tanácskozásokat folytattak. Értesüléseink szerint ezek a bankok hajlandók a termés finanszírozására 300 millió lejes kölcsönt 12 és fél százalék, 13 százalékos, egy évi időtartamra való nyújtására. Csütörtök este újabb megbeszélést tartottak az illető bankok vezetői s megszövegezték a szerződéstervezetet is, amelyet ezután Madgearu elé terjesztének.

A jövő évi állami költségvetés

A pénzügyminisztérium értesítést küldött az összes minisztériumokhoz, amelyek figyelmét felhívja arra, hogy az 1930. évi költségvetéseket a legnagyobb takarékoság elvének szem előtt tartásával állítsák össze. A jövő évi állami költségvetést nem a mutatózó szükségletek alapján, hanem az idej ténylegesen befolyó jövedelmek alapján állítják össze, illetve alapul azt az összeget veszik, amely a folyó év első hat hónapjában az állampénztárba ténylegesen befolyt. A jövő évi költségvetés semmi esetre sem fogja elérni az idej összegét és minimálisan hárommilliárd lejjel lesz kisebb, mint az idej állami budget.

Lakásépítő Rt. alakult Kolozsváron

Kolozsvárt megalakult a Lakásépítő Rt. Az új részvénytársaság alaptőkéje 2 millió lej, amely 2000 darab 1000 lej értékű részvényből áll. Az igazgatóság tagjai: Hollósi Andor brassói bankigazgató, Hargitay Bertalan vezérigazgató Kolozsvár és Rubinstein Brunó Bukarest.

Tizenhárom ajánlat az állami petróleumterületek kiaknázására

Az ipar és kereskedelemügyi minisztériumban a tegnapi napon tartották meg az állami petróleumterületek kihasználására vonatkozó árlejtést. Az árlejtésen 13 petróleumtársaság adta be ajánlatát és a kiaknázandó terület hektárjáért különböző összegeket ajánlott fel. A min mális bérleti díj ezer lej, a maximális kétmillió 556 ezer lej volt hektáronként. A minisztérium táblázatot állít össze a beérkezett ajánlatokról, amelyek felett Madgearu miniszter fog véglegesen dönteni.

A marosvásárhelyi földgázszerződés ügye

Marosvásárhely interimar bizottsága a belügyminisztérium elé terjesztette jóváhagyás végett a földgázszerződést, melyet a földgáztársasággal kötött a földgáznak Marosvásárhelyre való bevezetése érdekében.

A szerződés ügyével a napokban foglalkozik a belügyminiszter, aki előre láthatólag jóvá fogja azt hagyni.

Doleanțele industriei de petrol din Ardeal reclamă remedieri urgente în interesul economiei țării

Scrisoare deschisă către dl Virgil Maegearu, ministrul industriei și comerțului și către dl Ing. Vidrighin, director general la CFR

Rafineriile de Petrol din Ardeal reclamă o îndreptățire similară celor din Vechiul Regat

Industria de petrol din Ardeal a ajuns în foarte gravă situație, în urma nedreptăților, ce i-se fac în privința transporturilor de produse prime și fabricate.

În comparație cu întreprinderile din Vechiul Regat, rafineriile de petrol din Ardeal sunt foarte nedreptățite și din acest motiv este necesar să aibă un tratament egal, constituind o considerabilă bogăție națională necesare dezvoltării economice a României.

Nedreptățirea întreprinderilor petrolifere din Ardeal

Astfel Industria de Petrol din Dej prelucrează ca materie brută țiteiului transportându-l dela Băicoi la Dej în cazane, plătind taxa de transport din tariful special V. asupra țiteiului. Având în vedere că linia de garaj a fabricii bifurcă din linia curentă, are de suportat ca distanță în plus 20 kilometri deși befurcația liniei de garaj nu este mai mare de 1,5 km.

Incepând dela 1 August s'a urcat taxa de transport a țiteiului sub titlu de manipulare cu încă 300 pro vagon și aceeași taxă de manipulare plătește și la produsele prelucrate. Față de fabricanții din Ploești este deci nedreptățită, fiindcă transportă țiteiul și plătește 300 lei pro vagon manipulației, iar clienții

Comparația speșelor întreprinderilor din Ardeal cu a celor din Vechiul Regat.

Taxa de transport și cheltuieli a 10.000 klg. țitei dela origina țiteiului până la Dej la fabrică sunt următoarele: 1. Lei 1.100 taxa de conduct și încărcare în cazan dela origina țiteiului până la stația de încărcare în cazane în Băicoi; 2. Lei 7.300 taxa de transport pe CFR klm., 480 conform tarifului special V. Băicoi—Dej, linia de garaj a fabricii; 3. Lei 300 taxa de manipulație, deci în total Lei 8.700.

La transportul țiteiului la destilație, la combustibil,

resultă la țitei o pierdere normală de 12 la sută

la fiecare fabricant, rămânând în toată numai 88 la sută produse.

Taxele de transport asupra 88 la sută produse pentru aceeași distanță dela Băicoi la Dej, rezultate conform analizei:

15 % benzină grea
t. sp. I. à 1.37 Lei 2055

când se expediază dela Dej marfă prelucrată plătesc din nou manipulare. Marfa dela Dej are de suportat 1. Lei 300— pentru taxe de manipulație asupra țiteiului și 2. Lei 600 pentru taxe de manipulație asupra benzinei, deci Lei 900— atunci când un client, care cumpără în Ploești benzina, plătește 600 lei taxă de manipulație, fără ca fabricantul să plătească la țitei 300 lei manipulație, fiindcă el aduce țitei prin conducte.

Aceasta taxa de manipulație s'a fixat global indiferent de distanță și un client dela Gherla, 15 klm. dela Dej, care cumpără un cazan de benzină grea plătește pentru 15.000 klg. Lei 750 taxa de transport special I. la 15 klm. s. a. lei 500 pro vagon de 10.000 klg. și Lei 900 taxa de manipulație conf. ordinului din 1. August adică lei 6 pro kilogram indiferent de distanță.

Adaugând taxa de manevră, foia de trăsura, aviz reșe ca: taxa de transport în acest caz se cifrează la Lei 750 iar manipulație, manevră etc. la Lei 1150.

Aceasta situație este anormală fiind egală cu

distrugerea complectă a unei întreprinderi

care nu este situată la origina țiteiului. Mai mult este în situația critică privitor taxa de transportul de țitei.

24 %	petrol à 45 %	
	red. clasă D.	
	à 111	Lei 2664
49 %	motorina și	
	păcura t. sp.	
	IV. à 89 . . .	Lei 4361
12 %	pierdere . . .	Lei —
100 %		Lei 9080

Astfel transportul țiteiului este numai cu lei 380 pro vagon mai ieftin față de transportul produselor rezultate.

În urma taxei de transport a țiteiului atât de scumpă nici nu se pot exporta produse petrolifere.

Taxa de transport la exportul benzinei este cea din t. sp. VIII și la celelalte produse cea din t. sp. VIII iar taxa de transport la țitei este cea din t. sp. V.

Pentru fabrici de petrol situate departe dela origina țiteiului până la 15 Iulie 1928 s'a calculat la cantitatea produselor exportate taxa de transport a țiteiului, constituind diferența între taxa de transport a

țiteiului intern la taxe de export. Dela 15 Iulie 1928 acest avantaj nu există.

Fabrica astfel poate exporta numai cantitățile mici din cauză că plătește dela Băicoi la Dej 480 klm. la țitei t. sp. V. și dela Dej la frontieră 220 klm. t. sp. VII. și VIII. la 10.000 kgr. petrol exportat dela Dej față de Băicoi

Stânjenirea întreprinderilor ardelenne

Dej când exportă petrol are de suportat: 480 km. t. sp. V. (țitei Băicoi—Dej) 7300 plus 300 Lei 7600; 220 km. t. sp. VIII (Petrol Dej—Episcopia) lei 2200, deci Lei: 9800, iar când „Aurora” din Băicoi exportă, are de suportat 480 plus 220 km. t. sp. VIII. Km. 700 Lei 5800. Deci pierderea Dejului față de Băicoi se cifrează la Lei 4600.

În urma acestei situații:

„Rafineria de Petrol din Târgu-Mureș” dela anul 1925 n'a mai transportat d-loc țitei. „Rafineria de Petrol din Tileagd” a „Creditului Minier” a oprit transportul țiteiului.

Banca de Agricultură din Cluj, își sporește capitalul la 40.000.000

Banca de Agricultură din Cluj a hotărât să-și urce capitalul dela 25 la 40 milioane lei

afiliându-și Banca de Industrie și Agricultură din Zălau,

emitând 150.000 acțiuni de câte 100 lei.

Comisia Specială Economică

a și aprobat sporirea de capital, pentru a cărei acoperire se plasează acțiunile începând din 15 Septembrie a. c.

de către Banca de Agricultură din Cluj Banca de Industrie și Agricultură din Zălau și de către Cassa de Ajutorare și Economii din Aiud.

Készül az új ipartörvény

Az ipartörvényi minisztériumban megkezdtek az adatgyűjtést az új ipartörvény előkészítéséhez. A jelenleg érvényes ipartörvény mindmég a múlt század nyolcvanas éveiből való és háború óta több ízben módosították is, sehogysem felel meg a modern gazdasági élet követelményeinek. Szükség van egy új ipartörvényre azért is, hogy egységesíteni lehessen az egyes tartományokban érvényes különböző rendelkezéseket.

A jelenlegi ipartörvény, háború az ipar érdekeiről intézkedik, alapjában véve mégis mezőgazdasági szempontokból indul ki, minthogy Románia a

háború végéig elsősorban agrárállam volt. Az új területek hozzászólásával azonban az ország igen tekintélyes iparhoz jutott, amelyet érdekében áll különböző kedvezményekkel megerősíteni és továbbfejlesztetni.

Hir szerint, az új törvény életbeléptetésével egyidejűleg revízió alá fogják venni a belső ipar pártolására vonatkozó törvényt is, abból a szempontból, hogy mely iparágaknak van joguk a törvényben biztosított kedvezményekhez és melyek azok az iparágak, amelyek nem érdemlik meg az állam különösebb támogatását.

lui, iar „Columbia” din Cernavodă a închis fabrica.

Și dacă nu se rezolvă urgent această chestiune a transportului țiteiului și fabrica din Dej este nevoite să oprească transportul acestei materii prime fiindcă funcționarea fabricii în aceste condițiuni rezultă distrugerea complectă a capitalului de rulment.

Deci este necesar să-se reducă taxa de transport a țiteiului la t. sp. VII!

cum și este just prin care va începe a funcționa mai intensiv. Prin aceasta Cfr. poate numai câștiga acum, ieșind marfa de export prin Giurgiu (Băicoi—Giurgiu) iar când reduce transportul țiteiului va încasa dela Dej pentru 480 km. la Tileagd pentru 650 km., ceace face o sumă considerabilă și în plus va fi majorat și exportul.

Remedieri necesare

Cehoslovacia nu poate cumpăra dela Tileagd și Dej în astfel de condițiuni. Fabrica din Dej. singură a exportat sub vechiul tarif de export de zece ori mai mult și dacă transportul țiteiului se va modifica, va fi din nou în situație convenabilă pentru Cehoslovacia.

Credem că economia generală bună a țării pretinde aceasta și interesul bilanței de export și credem, că dl. Maegearu, ca ministru de industrie și comerț de asemenea va căuta o soluție favorabilă industriei de petrol din România, împreună cu dl Vidrighin, director general la C. F. R. remediind doleanțele înșirate.

„Ardealul Economic”

„Gazdasági ujjáépítést leépítéssel nem lehet kezdeni...“

Mindent elsőpör Nagyváradon a hitelmegszorítás

Csődök, fizetéseképtelenségek lavínája jár a célszerűtlen bankpolitika nyomában

Az „Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság“ nagyváradai szerkesztőségétől

... A legjobban értesült bukaresti lap, az „Adeverul“ azt írja, hogy az adóhivatalokba az eddigi napi 4 millió lei helyett 17 millió lei folyik be naponta és hogy a kormány rendelkezésére álló tartalékok elérték az adópénztárakban a 100 millió leit, pedig, — horribile dictu! —

a kormány elsőjén minden tisztviselőnek pontosan kiutalta a fizetését.

És a külföldi tartozások rövidesen esedékes fizetéseire már készen állanak az állampénztárak. A Banca Națională a devizakészlet 300 millió leiel emelkedett, ami állítólag már az idejű terményfelesleg exportjából folyt volna be a jegybankhoz. Ugyanekkor pedig megenyhült a pénzügyi válság, mert hiszen augusztus utolsó hetében a bankjegyforgalom 200 millió leiel emelkedett, amiben bennfoglalatik, hogy

a jegybank 160 millió leiel emelte a visszleszámitolási hitelt.

Nagyvárad azonban úgy látzik, hogy a földrajzi távolságon felül jóval messzebb esik az ország szívtől, semmint azt hinnék. A gazdasági élet fókuszainak, a bankoknak vezetői megállapítják, hogy a vidék gazdasági vérkeringése a főváros lüktetéséhez arányul s ennek megfelelően

a bankok rezerváltsága semmi egyéb, mint a bukaresti nagy intézetek magatartásának a következménye.

A nagyváradai Kereskedelmi Csarnok elnöksége eljárta a Banca Națională itteni vezetőségénél és megtudta, hogy a jegybank politikájának semmi része nem okozhatja a bankok visszavonulását, a visszleszámitolási hitel nem csökkent, a hiteleket nem vonják vissza.

Nagyvárad kereskedői mégis a lejáratok előtt egyöntetűen egyforma tartalmu leveleket kapnak bankárjaiktól: „... sziveskedjék váltóinak egész összegét kiegyenlíteni...“, mert: „... törlesztést nem fogadhatunk el...“ Mi az oka ennek, megkérdeztünk bankembereket. A válasz stereotip és rejtelmes: „Le kell építenünk a hitelezési kereteket.“

Ipari és gazdasági körökben egy szomorú megállapítást tesznek: *A bankok kezdenek megfélemleni arról, hogy a bank nem öncél.* Ma egész gazdasági politikánk a közgazdasági kormánypolitikától a bankok hitelpolitikájáig és a legkisebb magángazdaság legkisebb részletéig, az az egy kötelessége van, hogy megerősítse a dolgozó polgárságot és

munkásságot gazdaságilag. *Gazdasági ujjáépítést leépítéssel kezdeni nem lehet.*

A hitelkeretek leépítésével csak azt érik el a bankok, hogy csödbe, fizetéseképtelenségbe kényszerítik klienseiket.

Azokat a klienseket, akik részvényjegyzéseikkel valaha megteremtették a bankokat.

Valóban jó lenne megkapni a nagy kérdésre az igaz feleletet: *mi okozza a bankok mindent és mindenkit elsőprő politikáját, mi determinálja magatartásukat a „hitelkeretek leépítésé“-nél?*

Bizonyos, hogy Nagyvárad siralmas gazdasági életének nem kis részben oka a bankok túlnövése és az általános gazdasági szükségszerűségből folyóan, az európai országoktól Romániában csaknem elszigetelten kifejlődött *kamatpolitika túlértékelése.* A megállapítás azonban nem gyógyszer, amely segítene a tönkretett kereskedőkön, iparosokon, vállalatokon és gazdatársadalmon.

Mert a „hitelkeretek leépítése“ érezteti hatását a nemrég még irigyelt gazdakörökben is. A földreform útján földhöz jutottak bankpénzzel próbáltak existenciát teremteni. Ezt vonják most meg tőlük. Az eredmény: hihetetlen áron kínálják a termést és miután most most már felszabadult a földreformmal kapot kisbirtokok forgalma is: magát a földet is. Vevő azonban nincsen, mert az, aki értene a gazdálkodáshoz és kedve is lenne a célszerűbb nagybirtokosi és középbirtokosi gazdálkodáshoz,

nem rendelkezik tőkével, pénzt pedig nem kap.

Nem alaptalan a bankok ellen a vád, hogy az egész megállapítás a „hitelkeretek leépítéséről“ nem egyéb egy jól rendezett hadjárat stratégiai fogásánál és csak azt célozza, hogy a bankok maguk vásárolhassák fel a megszorított gazdánál elképzelhetetlenül leszorított áron a termést, s így a kamatokon kívül illegálisan nagy kereskedői hasznot is elkönnyelhesse a maguk javára, Vajjon, hogy fog ez a haszon a mérlegekben szerepelni?

A tőke soha nem lehet szentimentális. Tehát a maga kicsi-

nyes vidéki keretei között sem törődhet Nagyváradon azzal, hogy e mellett a politika mellett hány kereskedő fog elhullani, milyet mértéket ölt a munkanélküliség és az általános nyomor. Október hó 9-re kitűzte a törvényszék a negyedszázados *Schwartz és Ullmann* cég kényszeregyezségi ügyében a tárgyalást, másnapra állapította meg a *Schwartz Hermann* terménykereskedő cég kényszeregyezségi tárgyalását és az elmúlt héten kényszeregyezséget kért a *Weinstein Testvérek* fűszernagyke-

reskedő cég is. A branchban immár a harmadik nagy vállalat. És mikor lesz még vége a sornak, kik következnek még ezután...

Nagyváradon még csak

kimozdulni sem mernek már a kereskedők a városból:

a Kereskedelmi Kamara tanulmányi kirándulást rendez az ókirályságba. A résztvevők összes költségeit a Kamara fedezi, a résztvevőknek alkalma lenne új összeköttetésre és mégis csak hárman jelentkeztek eddig, azok közül is egy iparos. Nem mernek menni, mert mire hazajutnának talán lehuzva találnák redőnyeiket és vagyonaikon rajta lenne a hitelező bank pecsétje, vagy bent feküdne az adóhivatal raktáraiban...

Nagyvárad az ország egyik nyugati kapuja, gyász és siralom lett urrá a jobb sorsra érdemes városon. A huszonnegyedik órában vagyunk...

(—y—)

Banca de Industrie și Comerț din Șimleu și-a sporit capitalul la 20 milioane lei

In urma tranșacțiunilor încheiate, Banca de Industrie și Comerț din Șimleul Silvaniei, funcționând sub conducerea dlui dr. Victor Ghetie, director general, fost prefect, și-a sporit capitalul dela 10 la 20 milioane lei.

Noua tranșacție s'a întreprins în urma inițiativiei, prin care

Banca „Albina“ din Sibiu caută să concentreze micile bănci românești, ca să poată face față greutăților ce întâmpină în actuala criză economică.

Tranzacția s'a perfecționat în urma afilierei în curs a Băncii Populare din Crasna și „Codreana“ la Banca de Industrie și Comerț.

Huszonötmillió az inzulvens beszercei Központi Bank tartozása

A beszercei Központi Bank és Kereskedelmi Rt. igazgatósága szeptember 12-ére rendkívüli közgyűlést hívott össze, amelyen az intézet felszámolásáról vagy kényszeregyezés útján való likvidálásáról fognak határozni. A bank fizetéseképtelensége meglepetésszerűen hatott, noha pénzügyi körökben már ismeretes volt a bank immobilizáltsága.

A Központi Bank és Kereskedelmi Rt. 1889-ben alakult. Részvénnytőkét a háború után 250.000 lejre, majd 1927-ben 500.000 lejre emelte és terveztette alaptőkéjének 2 millió lejre való emelését is. A bank kezdetben csak a banküzletekkel foglalkozott, később pedig áruüzleteket, különösen

faüzleteket is finanszírozott és ennek folytán immobilizálta magát.

Adósai között több, azelőtt szolvensnek ismert fakereskedő szerepel jelentős összegekkel. A faüzletben bekövetkezett de-

konjunktúra miatt az adós fakereskedők nem tudtak eleget tenni fizetési kötelezettségeiknek és ez a körülmény válságba sodorta a bankot is. A bank passzívái cca. 25 millió lejt tesznek ki, amellyel szemben jelentős aktíva áll. A hitelezők között legnagyobb összeggel (cca. 19 millió lej) a betétesek szerepelnek, közel 20 millió lejt tesz ki a folyószámlabetétek tétele, 1 milliót az egyéb folyószámlai hitelezők és 3 milliót a visszleszámitolt váltók összege. A bank az elmúlt év folyamán két új üzletágat vezetett be: az úgynevezett reciproc életbiztosítást, valamint állatbiztosítást és

az ezzel kapcsolatos angazsmánjai is jelentős összeget képviselnek.

Az intézet helyzetére való tekintettel az igazgatóság a napokban felhívással fordult a bank betéteseihez, amelyben egyelőre haladékokat kér a betétek összegének kifizetésére és a további teendők megbeszélése végett szeptember 10-ére értekezletre hívta össze a bank betéteseit.

DIANA

sós borszesz, vezérképviselő
„GEA“ KRAYER. Fő-
lerakat Balkán Impex,
T I M I Ș O A R A.

Citiți „Lemnul“

Intreprinderea „Bitumen“ a făcut ofertă pentru pavarea străzilor din Cluj

Firma „Bitumen“ a făcut oraşului o ofertă pentru asfaltarea străzilor mai circulante și pavarea celor dela periferie.

Pavarea s'ar face în timp de 10 ani și

ar costa 30 milioane lei.

Primăria ar amortiza această datorie în timp de 10 ani. Firma ia garanția timp de 10 ani. Dacă în acest interval vre-o stradă ar deveni impracticabilă, lucrările de reparație cad în sarcina firme.

Banca Națională reduce taxa de scont

Din sursă sigură suntem informați că Banca Națională cercetează dacă mai dăinuiesc motivele cari au determinat sporirea taxei scontului.

Depinde de rezultatul acestor cercetări, dacă scontul va fi menținut la nivelul actual sau va fi micșorat.

În cercurile noastre financiare se afirmă că reducerea taxei scontului e iminentă la 8%.

Pénztári órák a kolozsvári bankoknál

Alant felsorolt cluji bankok t. ügyfeleik szives tudomására hozzák, hogy pénztári órákat továbbra is csak délelőtt 9—1 óráig tartanak. Banca Agrar S. A. Cluj, „Albina“ Institut de Credit și Economii Sueursala Cluj, Banca Centrală pentru Industrieși Comerț S. A. Cluj, Banca Comerciala Italiana și Română S. A. Suc. Cluj, Banca Generala a Țării Românești Sueursala Cluj, Banca Marmorosch Blank & Co. S. A. Suc. Cluj, Banca Românească S. A. Suc. Cluj, „Economul“ Institut de Credit și Economii S. A. Cluj, Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt. Cluj, Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Cluj, Erdélyi Le számító és Pénzváltóbank Rt. Cluj, Transsylvania Bank Rt. Cluj, Nagy-szebeni Általános Takarékpénztár Rt. cluji fiókja, Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt. Cluj, Kereskedelmi Hitelintézet Rt. Cluj, Kolozsvári Kereskedelmi Bank Rt. Cluj.

A Szászrégeni Ipar és Kereskedelmi Bank Rt.,

amint annakidején megirtuk, mult -v szeptember 30-án tartott közgyűlésén kimondta a fuziót a Nagyszebeni Általános Takarékpénztárral. A fuziót a Nagyszebeni április 6-iki közgyűlésén ratifikálta és ettől kezdve a Szászrégeni Ipar- és Kereskedelmi Bank Rt., mint a Nagyszebeni Általános Takarékpénztár fiókja folytatja működését. A fiókintézet igazgatója változatlanul Schiffbaumer Ödön maradt, aki egyik legkitünőbb ismerője a helyi és vidéki gazdasági- és pénzügyi viszonyoknak.

A fuzionált intézet címe: Nagyszebeni Általános Takarékpénztár Rt. fiókja, ezelőtt Szászrégeni Ipar- és Kereskedelmi Bank Rt. Az intézet fuzionáltatásával rendkívül sokat nyert a szászrégeni pénz és gazdasági élet, amennyiben az új tőkeerős érdekeltség révén könnyebbé vált a hitelszerzés a piacon.

Plata datoriilor căilor ferate

Incheierea convenției cu Banca Națională

Se știe că prin împrumutul de stabilizare și refacere, se rezervează căilor ferate fonduri socotite în primul moment suficiente pentru a asigura plata tuturor datoriilor căilor ferate, precum și nevoile de realizare a primei părți din programul de refacere a CFR întocmit de expertul francez d. Gaston Lerverve.

Totodată administrația căilor ferate urma să aibă la dispoziție, tot conform planului de refacere, o sumă importantă ca fond de rulement.

Din cauză însă, că serviciul contabilității generale a CFR prezentase la contractarea împrumutului de stabilizare un tablou cu totul incomplet a datoriilor căilor ferate, și cum în urmă s'a constatat că aceste datorii sunt cu mult mai mari decât se credea la început,

administrația căilor ferate a impus unele re-

stricțiuni la plata datoriilor către furnizorii

în restanță.

Se crede că până săptămâna viitoare se va putea cunoaște suma totală a datoriilor căilor ferate și că astfel se va putea începe plata acestor datorii.

În vederea acestor plăți Regia autonomă a căilor ferate a încheiat cu Banca Națională o convenție prin care CFR primesc suma de un miliard patru sute milioane lei.

Din această sumă, opt sute milioane lei reprezintă fondul de rulement necesar căilor ferate, iar

600 milioane lei vor fi întrebuințate pentru plata datoriilor vechi ale CFR

într-o proporție ce se va stabili de îndată ce se va cunoaște suma exactă a acestor datorii.

Ford își înființează mari ateliere și depozite de automobile în România

Secretarul general al Ministerului de comunicații, a primit vizita unui reprezentant al marilor uzine de automobile „Ford“, dela Detroit.

Trimisul uzinelor americane s'a interesat de zona liberă din

portul Constanța, unde „Ford“ intenționează să construiască mari depozite și ateliere pentru montajul și depozitarea automobilelor sale, pentru România și țările vecine,

Madgearu ministru declară az állami petróleumtelepek bérbeadásáról

240 millió lejt jövedelmeznek évente az állami petróleumterületek

Az ipar- és kereskedelemügyi minisztériumban a napokban tartották meg 14 petróleumterület koncessziójára az árverést, amelynek eredményéről Madgearu ipar- és kereskedelemügyi miniszter a következőket mondotta a sajtó képviselői előtt:

— Összesen 14 terület került árverésre, 9 a munteniaia és 5 a moldovai petróleumterületeken. A 7, összesen 260 hektár kiterjedésű területért 239 millió 896.000 lejt ajánlottak, azaz 927.600 lejt hektáronként. Egyetlen moldovai területért pedig 2 millió lejt, azaz 50.000 lejt hektáronként. Természetes, hogy ezen az áron felül a bányatörvény

még az évi jurulékot is biztosítja az állam számára

azon a kötelezettségen kívül, hogy minden 40 hektáros koncesszionált területért a még ki nem kutatott te-

ritületeken a bérbevevő köteles kutató szondát felállítani.

— Ha ezt az eredményt összehasonlítjuk a régi bányatörvény alkalmazásának eredményével, úgy megállapíthatjuk, hogy az 1924. évben koncesszionált 500 hektár petróleum terület a redevencián kívül nem eredményezett az állam számára, hangsúlyozom, az állam számára egy banit sem és a koncesszionárius társaságok nem voltak kötelesek kutató szondákat elhelyezni.

— Következésképpen mi az új bányatörvény első alkalmazásával

240 millió lejt hozunk az állam pénztárába

és biztosítjuk a 7, még ki nem mutatott terület felkutatását. Minthogy az árlejtést csak részleteiben fogjuk aprobálni, még hét terület áll a rendelkezésünkre, amelyekből szintén jelentős összeg jut az államnak.

— Azok számára, akik az új bányatörvényt buzgalommal kritizálták, hozzáteszem azt is, hogy az 1924. évben, amikor a parlamentben azt mondtam, hogy a petróleumterületek árverése után hektáronként körülbelül egymilliót lehetne kapni, Tancred Constantinescu, az akkori 500 hektár nagylelkű szétosztogatója hevesen támadott. Ma ez a jóslatom beteljesedett, noha az akkori körülmények minden tekintetben kedvezőbbek voltak a maiaknál.

— A közvélemény teljes felvilágosítására hozzá kell tennem, hogy a kormány még 186 hektárt rezervált, amelyeket legjobb belátása szerint az október 20-án megtörténendő második árlejtés után fog kiosztani és már most biztosíthatom arról, hogy ezért a 186 hektárért is jó pénzt

fogunk kapni az államkincstár számára.

Itt említjük meg, hogy az árlejtés alapján a II. petróleumterületet a Petrolmina-társaságnak 12 millió 420.000 lejtért, a IV. területet az Astra Romana petróleumtársaságnak 25 millió 306.000 lejtért, az V. területet az Astra Romananak 102 millió 264.000 lejtért, a VI. területet a Sondajul társaságnak 20 millió lejtért, a VII. területet az Astra Romananak 25 millió 306.000 lejtért, a IX. területet a Sirius társaságnak 32 millió 400.00 lejtért és a XIV. területet a Columbia petróleumtársaságnak 10 millió lejtért adta az állam bérbe.

A többi petróleumterületek bérletére október 20-án újabb árlejtést tartanak.

Szokatlanul megélénkült a dunai forgalom

A dunai forgalom az utóbbi napokban szokatlanul megélénkült. A dunai hajózási társulatok közlekedő eszközeit, hajóit, vontatóit és gőzöseit, melyek a tavasszal egyáltalában nem voltak igénybevéve, most élénken keresik. A berakások főleg Bécs és Regensburg felé irányulnak. Egy másik részét a dunai járműveknek Hollandia, illetve Anglia felé irányítják Braila közvetítésével. Brailában a folyótársaság elevatorjai éjjel-nappal dolgoznak a gabona átrakásán. A dunai forgalom előreláthatólag a késő ősziig nem fog esőkenni, mivel a buza és gabonaárak transzportjai után sorra kerül a tengeri, melyben eddig is jelentékeny kötések történtek.

Az Erdélyi Szövőipar Rt. közgyűlése

Az Erdélyi Szövőipar Rt. Cluj szeptember 17-én tartja VII-ik rendes évi közgyűlését, amelyen az igazgatóság határozni fog a részvények lebélyegzéséről és a névérték leszállításáról. Mérélegében a vállalat a következő adatokat tünteti fel. Aktívák: ház 120,130.000, adósok: 5,356.099.81 lejt, áru 7,702.003.31, gépek és gyártelep 9,693.433.99, értékek és garanciák 266.781, ingatlan 3,071.572.25, nyereségvesztés 4,656.654.13 lejt. Passzívák: tőke 8,000.000, tartalékok és amortizációk 1,215.083.25, hitelezők 21,651.500.24 lejt.

Értesítés! Értésitem a mélyen tisztelt vevőközönségemet, hogy az összes tavaszi újdonságaim, különösen kiemelve a

Burberry Gabardin Trench-Coat-ok
kész Homespuns sport-öltönyök
és mértékosztályom legújabb angol szövetei nagy választékban megérkeztek

NEUMANN M.

férfi- és fiu ruhaáruháza, Cluj, Piața Unirii (Főtér) 14.

NOTE

*

Incurajarea construirilor

Criza de locuințe nici într-o țară nu este atât de pronunțată ca la noi, după cum nici într-o țară afluența elementelor dela țară la orașe nu este atât de mare ce și în România. Acest fenomen, precum și mijloacele bănești atât de reduse din cauza crizei financiare și a creditului particular contribuiesc în primul rând și în cea mai mare măsură la agravarea pe zi ce merge a crizei de locuințe. Faptul că nu numai reparațiile edificiilor vechi urgent necesare nu se pot întreprinde explică motivul pentru ce nu se clădesc edificii noi.

Industria construcțiilor care în toate țările occidentale este în primul rând favorizată de către stat și capitalul particular la noi suferă foarte mult. Nicăiri industria construcțiilor și a întreprinderilor nu este atât de mult neglijată după cum nici într-o țară ea nu este paralizată prin legi de chirie forțate și restrictive, ca la noi.

Privind în jurul nostru, vedem cum toți vecinii, — în comparație cu noi românii, — construiesc sute și sute de clădiri mari urbane, iar statul sau diferite societăți de întreprindere particulară din inițiativă proprie construiesc locuințe ieftine familiare și muncitorești.

Franța, Germania sau Jugoslavia și Austria, ba chiar mica Ungaria în ultimii doi ani au construit mii și mii de locuințe ieftine, cari la rândul lor au fost date funcționarilor publici și particulari, — pe de altă parte muncitorilor. Dar în aceste țări atât Statul, cât și capitalul particular și cel bancar au dat importanță care se cuvine acestor întreprinderi.

Libera transacțiune în închirieri se împune astăzi ca o necesitate ardentă.

Să se știe un lucru: unde nu se construiește nu este lucru și unde încetează munca, acolo nu este viață și viața noastră economică pulsează cu intreruperi.

Aproape toate ramurile de activitate economică sunt nemulțumite de inactivitatea autorităților. Dar nici o industrie însă nu este, — pe drept — atât de nemulțumită ca aceea, a construcțiilor.

O lege a chiriilor forțată, menținerea rechizițiilor pe deoparte lipsa măsurilor și legiuirilor de incurajare, a construirilor, lipsa unei acțiuni sprijinite de autorități; lipsa de capital ieftin și de lege specială care scutește noile clădiri de impozite; alta prin care materialele prime, necesare industriei construcțiilor să se ieftinească, contribuie ca astăzi România să fie ultima între toate celelalte țări europene pe terenul construcțiilor.

Atâta timp, cât pe acest teren guvernul nu va realiza ameliorări serioase nu a rezolvat criza economică, după cum nici nu va reuși să rezolve criza locuințelor.

Ch.

Refacerea șoselelor și podurilor

Nouile oferte

Ministerul lucrărilor publice a primit două noi oferte din partea casselor „Stewart” și „Masson” pentru refacerea șoselelor.

Casa „Stewart” a oferit pentru

refacerea șoselei Bucu-rești-Brașov.

Casa „Masson” a prezentat o ofertă cu preț pe metrul pătrat — așa cum prevede caetul de sarcini preliminar al Ministerului lucrărilor publice — pentru refacerea șoselelor Bucu-rești-Brașov, București-Pitești și București-Giurgiu.

S'a primit deasemeni oferta casei „MAV,” din Germania, pentru

construirea a 54 poduri metalice,

distrușe în timpul războiului.

Toate aceste oferte au fost trimise în studiul consiliului superior tehnic care va avea să se pronunțe asupra condițiilor tehnice cuprinse în ele.

Pentru examinarea condițiilor financiare propuse de ofertanți, ofertele vor fi înaintate delegației economice a guvernului.

România legnagyobb petrol-
leumvállalata fizetéskeptelen?

Egy nagy fizetéskeptelenségről kolportálnak híreket bucaresti gazdasági körökben. Arról van szó, hogy az ország egyik legnagyobb petrol-leum vállalata, az I. R. D. P. kényszerezésséget, vagy moratóriumot fog a legközelebbi napokban magellen kérni. Az Industria Romana de Petrol alapítókéje 750 millió lej és ugy a Creditul Miniertől, mint a Banca Națională, állandóan jelentékeny visszleszámitolási kölcsönt élvez. Ennek megfelelően a jegybank is érzékeny károsodást fog szenvedni.

A petrol-leumvállalat különben a felvett hiteleken kívül

közvetlen adósa az államnak a terület bérletéért járó összeggel, amely a mai napig 70 millió lejt tesz ki és az igazgatóság elsősorban Madgearu kereskedelmi miniszterrel tárgyal, hogy esetleg az állam hozzájáruljon a moratórium megadásához. Az eddigi tárgyalások során azonban a miniszter hajthatatlan maradt és kijelentette, hogy az állam legközelebb zárlatot fog kérni az I. R. D. P. vagyonára.

Ez a fenyegetés kritikus helyzetbe hozta a vállalatot, amely így kényszerül fizetési závarait a nyilvánosság elé hozni. A hírt fenntartással közöljük.

Ujabb kétmillió dolláros kölcsönt
vesz fel a Resica

A Resica Művek és Uradalmak Rt. nemrég tárgyalásokat kezdett a berlini Mendelssohn pénzcsoporttal egy újabb 2 millió dolláros kölcsön felvételére. A tárgyalások sikerrel végződtek és a Resica a kölcsön összegét rövidesen megkapja. —

Amint ismeretes, a Resica három évvel ezelőtt már kapott egy 2 millió dolláros kölcsönt, amelyet azóta vissza is térített és a bekebelezést törölték úgy, hogy most a Resica újabb megterhelése a Mendelssohn csoport javára lehetségessé válik.

Banca Centrala și Comercială
din Bistrița în insolvență

Banca Centrală și Comercială din Bistrița și-a convocat o adunare generală extraordinară pe ziua de 12 Septembrie a. c. în urma insolvenței ce a întâmpinat, căutând să obțină hotărâri cu privire la dispozițiile ce sunt a se lua.

Adunarea generală extraordinară

va avea să hotărască lichidarea institutului

sau întreprinderea incheierei unui concordat preventiv.

Banca Centrală și Comercială din Bistrița s'a înființat în 1889, sporindu-și capitalul după război la 250.000, iar în 1927 la 500.000 lei și în ultimul timp intenționa să-și sporească din nou capitalul la 2.000.000 lei.

Banca la început s'a ocupat cu operații bancare, dar în ultimul timp

tranzacții de mărfuri, în special tranzacțiuni forestiere

în urma cărora, din cauza deconjuncturei nu și-a putut încasa pretensiunile dela firmele forestiere și astfel și-a imobilizat capitalul.

Pasivele institutului se cifrează la circa 25 milioane,

pentru cari banca are suficientă caoperire.

Anul trecut banca și-a introdus și

ramura de asigurări reciproce,

în cari este angajată cu mari sume.

Direcțiunea a cerut păsuire dela creditorii, pe cari i-a invitat la o constătuire pe ziua de 10 Septembrie a. c. ca să incheie un acord în privința plăților.

Előkészíti a kormány
a külföldi kereskedelmi szerződések kötését

Az új vámtarifa életbeléptetésével kapcsolatban a kormány közelebről értekezletre hívja össze azon államok delegátusait, amelyekkel Románia kereskedelmi szerződéseket óhajt kötni. Az iparügyi és a külügyminisztérium megtette a szükséges előkészületeket a vonatkozó tárgyalások lefolytatására és az eddigi tervek szerint Románia október—november hónapokban fogja a kereskedelmi szerződéseket megkötni.

Mérnök-kongresszus
Aradon

Az ország összes mérnökei szeptember 14-től három napon át tartó kongresszust tartanak Aradon. Szeptember 14-én lesz a kongresszus ünnepélyes megnyitása a Kulturpalotában, az érdelemes tárgyalásokat pedig a rákövetkező napokon tartják. A délutánokat az Aradon összejövő mérnökök kirándulásokra használják fel és a vasárnapi napon az Aradhegyaljai villamosműveket és a hegyaljai szőlőtermést, hétfőn délután az Astra-gyárat szemlélik meg.

Kiterjesztik az izzó-
lámpakartell

Berlini jelentés szerint, miután a General Electric Company érdekeltséget vállalt az Osram részvénytársaságban és az Allgemeine Electricitäts-Gesellschaftban, a gyárak izzólámpa osztályai más rokon gyárakkal is kartell kötöttek. A kartellbe legújabb belépett a Philips izzólámpagyár és az újpesti Egyesült Izzólámpa és Elektromossági Részvénytársaság, továbbá több olasz gyár, amelyek eddig nem tartoztak semmiféle kartellhez. Az osztrák gyárakkal most folynak a kartell-tárgyalások.

Rövidesen megkezd
működését a Romániai
Élőállat- és Húsexport-
örök Szindikátusa

Megirtuk, hogy Nagyváradon megalakult a Romániai Élőállat- és Húsexportörök Szindikátusa. A szindikátus bányászati tagozata nemrég ülést tartott Temesvárott, amelyen az a terv merült fel, hogy a szindikátus központját Nagyváradról Temesvárra helyezték át. Érdekeltek körök szerint ez a kívánság indokolatlan, mert a nyugat felé irányuló élőállat-export 70 százalékát Biharpüspökin keresztül bonyolítják le. A Szindikátus szervezése egyébként most folyik és választmányába a földmívelésügyi miniszter kívánságára beválasztják a Szász Gazdasági Egyesület, a Szász Gazdasági Egyesület, az Erdélyi Gazdasági Egyesület és a Jarovitzky gazdasági egyesület képviselőit is. Értésüléseink szerint, a szindikátus e hónapban már megkezd működését.

Fizetés- képtelenségek

Schillinger Ferenc és Fia nagyszalontai porcellán és üvegkereskedő cég, kényszeregyezési kérést nyújtott be a nagyváradi törvényszékhez. A cég tartozásai 1 millió 600 ezer lejre rugnak, amelyből 1 millió lej tartozás egy nagyszalontai pénzintézettel szemben áll fenn. Ez be van táblázva Schillingerék házára. Az árutartozás összege félmillió lei. Ebben főleg a Tordai Üveggyár az érdekelt. A Schillinger-cég 60 százalékos kvótát ajánlott fel.

*

Stern József és Társa aradi fűszernagykereskedő már hónapok óta folytat egyezségi tárgyalásokat hitelezőivel. A tárgyalások sikeres befejezését azonban több hitelező meggátolta és így a cég nem tudott olyan alapra jutni, amelyen további létét felépíthette volna. Közben az egykor főkeeres fűszernagykereskedő cég aktívái felemésződtek és ma már csak aránylag kis raktár állott a hitelezők rendelkezésére. Az aradi adóhivatal árverést tűzött ki a cég 38 ezer lejt kitevő adótartozása miatt. Az árverést megtartották és a cég teljes berendezését és árukészletét eladták. A befolyt összeg csak az adótartozás fedezésére elegendő.

*

Weinstein Testvérek nagyváradi fűszernagykereskedés jelentett fizetéseképtelenséget. A váradi piacon igen jó hírnévnek örvendő cég fizetéseképtelensége nagy meglepetést keltett. A cég passzívai közel kétmillió lejt tesznek ki. Ezzel szemben az aktívák alig haladják meg a másfél milliót. A cég hitelezői között több nagyváradi nagykereskedő és pénzintézet van közvetlen érdekelve. A meginduló tárgyalások során remény van egy békés elintézésre.

*** A Korunk szeptemberi száma.** A *Dienes László* és *Gaal Gábor* szerkesztésében megjelenő Korunk szeptemberi számának gazdag tartalmából a következőket emeljük ki: *Neudörfer Lajos*: A fotográfia mint korunk művészete. *Osvát Kálmán*: 1914. júliusa. *Pollatsek László*: Kollektív zene és tömegzene. *Harasati Sándor*: Leszámolás a multtal. *Simándy Pál*: Rasputin és a szerelem. *Reininger József*: Munkásesperantó. *Gyomai Imre*: Monsieur Coty. *Gaal Gábor*: Markovits Rodion és az erdélyi Helikon. *Emil Utitz*: Napjaink lélektani problémái stb. A szépirodalmi részből *Kaczér Illés*, *Ernst Glaeser* stb. írásait emeljük ki. A Kulturkronika és Szemle rovatban huszonöt kisebb tanulmány tájékoztatja az olvasót a mai európai, illetve magyar kultúra aktuális jelenségeiről. A Korunk előfizetési ára egész évre 860, félévre 460, negyedévre 250 lei. Mutatványszámot ingyen küld a Korunk kiadóhivatala Cluj-Kolozsvár, str. Regala 16.

Fabricile de porcelan din Germania își urcă prețurile

Fabricile de porcelan din Germania au încheiat un acord pentru a-și contingenta producția,

înlesnind intensificarea calității

produselor.

In legătură cu acțiunea fabricelor germane și fabricile similare din alte țări încep să-și

contingenteze producția și astfel se crede, că prețurile se vor mai urca.

Deocamdată reprezentanții industriei de porcelan din Germania,

au hotărât să urce prețurile produselor de porcelan cu 10 procente,

începând dela 15 Octombrie a. c.

A német porcellángyárak felemelik az árakat

A német porcellánedényipar több mint 80 százaléka hozzájárult ahhoz, hogy közös termelési programot hajtsanak végre kontingentálási alapon. A termelési program a kínálatnak a keresethez való igazítása mellett

az áru minőségének javítását is előírja.

A német gyárak között létrejött megállapodásnak bizonyos idő múlva külföldön is mutatkozni fognak a hatásai. A csehszlovák porcellánipar, amely most tudvalegőleg harcban áll a németekkel, ugyancsak tett már bizonyos lépéseket a ter-

melés kontingentálása terén és nem látszik kizárt dolognak, hogy a közeljövőben megegyezésre fog jutni a német iparral.

A német porcellánedénygyárak szövetsége egyébként elhatározta, hogy

október 15-től 10 százalékkal felemeli az árakat.

A használati tárgyaknál, a diszítő és művészi porcellánáraknál már egy éve érvényes 5 százalékos felárát egyelőre meghagyják, de az utóbbi cikknél rövidesen újabb áremelés várható.

Comercianții de fier uzat se organizează în sindicat

In urma greutăților întâmpinate, comercianții de fier uzat au hotărât să se organizeze în sindicat.

Mișcarea a pornit din vechiul Regat, în urma nemulțumirilor ce s'au ivit pentru motivul, că

„Reșița” se aprovizionează cu fier uzat printr-o agenție a sa, care adună fierul uzat dela comercianții din întreaga țară, după cum crede, că-i este ei mai convenabil, periclitanđ în teresele comercianților.

Szövetkezeti alapon szervezi meg a kormány a gyümölcs- és borkivittelt

A földmivelésügyi minisztériumban Mihalache miniszter elnökletével értekezlet volt a romániai gyümölcs- és borkivittel ügyében. Az értekezleten Madgearu miniszter ismertette a Lengyelországgal most befejezett kereskedelmi tárgyalásokat, amelyek során erre az évre

sikerült tekintélyes export kontingenst kivívni a lengelektől a romániai gyümölcs és szőlő számára.

Az erdélyi állami pincék tekintetében az értekezlet elhatározta, hogy a megkezdett

munkákat sürgősen be kell fejezni, a pincéket pedig fel kell szerelni minden szükséges berendezéssel, hogy még az ősszel megkezdhesék tevékenységüket. A regátban és Besszarábiában szövetkezeti alapon hat nagy pincészetet fognak az ereélyiek mintájára berendezni.

Az összes exportpincészetek az államtól fognak megfelelő forgóiókét kapni öt százalékos kamatozás mellett.

A szőlő és gyümölcsexport kereskedelmi részének megszervezésére nyolc tagu bizottságot küldött ki az értekezlet.

Insolvențe noi

Magazinul de porcelanărie și sticlărie *Francisc Schillinger & Fiul* Oradea-Mare, a cerut concordat preventiv, având la pasive 1.600.000 lei dintre cari la o bancă din Salonta are o datorie de peste un milion, iar la *Fabrica de Sticlă din Turda*, pentru mărfuri, cam un jumătate de milion.

Proprietarii au oferit creditorilor o cotă de 60 la sută.

*

Proprietarii magazinului de coloniale *Iosif Stern & Co.* din Arad, urmează de mai mult timp tratative pentru a-și aranja insolvența. Tratatievele însă au eșuat în urma rezistenței unor creditori. Intre timp însă, epuizându-se stocurile de mărfuri, creditorii n'au putut obține nimic, deoarece. Administrația Financiară din Arad, a vândut prin licitație și restul de mărfuri, ce a mai rămas firmei, iar sumele incasate le-a reținut pentru impozite.

*

Magazinul de coloniale *Frații Weinstein* din Oradea-Mare, a anunțat că-și înceată plățile, având la pasive aproape două milioane lei, iar la active 1 și jumate milioane lei.

Firma se bucură de o mare reputație și astfel se crede, că se vor putea încheia acordurile necesare pentru evitarea falimentului.

Aprovizionarea Spitalului de Ortopedie din Cluj cu lemne de foc

In ziua de 16 Septembrie a. c. ora 11 se va ținea licitațiune publică în cancelaria administrației Spitalului de Ortopedie Cluj, pentru aprovizionarea spitalului cu cc. 280—300 metri steri lemne de foc.

34.849 vagon az idej cukorrépa-termés

A cukorrépa termelés idej hozamának mennyiségét az elmúlt napokban hivatalosan közölték a CFR vezérigazgatóságával. A jelentések alapján a CFR már ki is dolgozta a szállítások lebonyolításához szükséges terveket s ennek értelmében az idén a rendes forgalomba kombinált szállítmányokon kívül speciális vonatpárt állítanak a cukorrépa-termés leszállításának szolgálatába. A cukorrépa-termésről beérkezett jelentések igen érdekes adatokat tartalmaznak. A statisztikus kimutatás szerint az idej termés összmennyisége 44.849 vagonra tehető, tehát az idej termésquantum mindössze 64 százaléka a tavalyi hozamnak. Az elmúlt esztendőben a cukorrépa-kampány hozama 70.126 vagon volt. Az idej hozamot a gyárak a következőképpen osztják fel maguk között: a románi cukorgyár 10.840, a sascuti gyártelep 2.390, a ghiurghiui Danubiana 4.418, Arad 100, Marosvásárhely 5.406, a sulita-noui gyár 1800, az Ițcani-féle cukorgyár 3400, a luzseni gyártelep 11.500, Moși 1100 és végül a botfalusi cukorgyár 3805 vagon fog konsumálni.

**Ne fogadjon el mást
„Mira” légyfogó
a legjobb!**

Reformele pe care U. G. I. R. le cere dela guvern pentru înlăturarea crizei

Doleanțele și pretensiunile industriașilor specificate în memoriu

„Politica economică nu este admisibil să fie influențată de politica de partid“

Ziarul „Ardealul Economic“ a anunțat la timp doleanțele, pe cari U. G. I. R. din Cluj le-a evidențiat în adunarea sa generală, care a avut loc zilele aceste în Cluj.

La adunarea generală anunțată, de dl Al. Böszörményi, director la U. G. I. R. din Cluj, a prezentat un vast proiect, în care se cuprind doleanțele industriașilor, arătându-se modalitățile necesare pentru înlăturarea inconvenientelor.

Principii generale de politică industrială

În memoriu între altele se evidențiază principii călăuzitoare, între cari următoarele:

1. Fără consolidarea vieții economice, țara nu poate fi întărită nici pe terenul politic, fie intern, fie extern. O țară săracă — în afară — nu este ascultată de nimeni, iar — în lăuntru — este slăbită de lupta claselor sociale nemulțumite.

2. Consolidarea economică a țării este posibilă numai prin începerea producției naționale pe toată linia. Reorganizarea serioasă a producției indigene nu este posibilă decât printr'o politică armonică, care tinde la

desvoltarea tuturor ramurilor de producție.

Acest principiu se potrivește îndeosebi la noi, unde producția industrială, ca și producția agricolă, face circa câte 50 la sută din producția națională. (Din producția anului 1927 de circa 250 miliarde lei, producția industrială reprezintă 115 miliarde lei).

3. Condițiunea primă pentru a prospera o producție națională, este

aprecierea generală a muncii productive

și în cadrele acestei concepții — din punctul de vedere al bogăției naționale — aprecierea specială a muncii productive industriale care în ce privește productivitatea și siguranța premerge celorlalte.

Noțiunea muncii productive nu este însă a se confunda cu noțiunea fizică a muncitorului producător. În sistemul capitalist al economiei mondiale de astăzi, principalul factor al muncii productive este — capitalul productiv.

Țara din care se refrage capitalul productiv, sau în care acesta, nepurtându-și asigura rentabilitatea producției sale, se dedă la speculațiuni — în constelațiunea economiei mondiale actuale — este o țară pierdută.

4. Un guvern înțelept tre-

Doleanțele industriașilor

Proiectul prezentat adunării generale și trimis guvernului ca memoriu pentru ca să ia dispozițiile necesare, evidențiază și principiile de bază ale politicii industriale, concepute de industriași pentru ameliorarea situației și pentru înlăturarea crizei, care continuă să bântuie în detrimentul vieții economice.

buie să știe a distinge între capital și capital. Capitalul speculativ, se interpune numai între sursele de capital și munca productivă, ori între munca productivă și piețele de valorizare — trebuie reglementat cu mână tare. Capitalul productiv însă — trebuie apreciat.

5. Aprecierea capitalului productiv, adică a întreprinderilor productive cari reprezintă acest capital, înseamnă, că fiecare organ al guvernării economice să se considere tovarășul de muncă al acestor întreprinderi și nu agentul de poliție al lor.

Guvernul economic devine tovarășul de muncă al întreprinderilor producătoare prin faptul, că propagă intensificarea producției lor și plasarea produselor lor, în țară și în streinătate, cu toate mijloacele de guvernământ. Prin aceasta

contribuie și la ieftinirea producției naționale

și la ameliorarea ei calitativă și — în mod automat — face și politică socială generală.

6. Politică economică a unui guvern loial trebuie să fie lipsită de orice tendință politică de partid.

Politica de partid omorârea viața economică.

Politica de partid duce la oprirea unor ramuri de producție și a unor întreprinderi; ori, viața economică nu se poate desvolta armonic, decât, dacă tuturor energiilor economice din țară li se asigură desvoltarea liberă.

7. Dar chiar mai destructiv decât o politică de partid poate fi pe terenul îmbogățirii țării și al consolidării producției, un regim de guvernare, care, fără a cunoaște forțele economice ale țării, voiește a inaugura e schimbare a sistemelor de producție. Propagarea ideii cooperatiste și o încercare precaută cu realizarea ei, pot fi obligațiuni guvernamentale de

actualitate. Realizarea spontană a producției, pe cale cooperativă, fără educația prealabilă a a masselor și fără nici-un capital, este însă o greșală de guvernământ, din care va rezulta

scumpirea extraordinară a celor mai importante articole de prima necesitate

și totodată devastarea unei averi naționale incalculabilă.

8. Noțiunea economiei particulare și a economiei de stat, precum și cadrele lor — chiar cu considerare la străduințele și experimentările socialiste de stat, socialiste și comuniste, în curs în lumea întreagă — trebuiesc direct delimitate de către guvernele tuturor țărilor. Este inadmisibil ca un guvern să administreze și exploateze bunurile particulare ale Statului fără scop lucrativ, netinzând la rentabilitate, ca și când acelea ar fi instituțiuni publice aparținătoare economiei de Stat. În urma acestei confuziuni, din aceste exploatare cu caracter particular, constituind proprietatea Statului, pe deo parte

rezultă deficite de miliarde, pe cari le plătește fiscal din impozitele percepute dela întreprinderile particulare,

pe de altă parte tot aceste exploatare mai distrug și o serie întreagă de întreprinderi con-

Ce pretind industriașii?

11. Cererile concrete și de actualitate, în scopul ameliorării politicii industriale a guvernului:

1. Dela Ministerul industriei trebuie să se ceară următoarele:

a) Ministerul industriei să se considere drept

un organ de apărare al producției industriale indigene

și după cum Ministerul agriculturii accentuează mereu importanța producției agrivole și caută năpărea ei; așa și Ministerul industriei să considere drept principala sa chemare,

relevarea importanței economice a industriei indigene,

luând apărarea ei, atât față de celelalte ramuri ale producției naționale, cât — mai cu seamă — față de concurența producției industriale streine.

b) În acest scop trebuie cerută cu insistență întocmirea unei legi de încurajare a industriei, care să asigure în mod serios toate înlesnirile de cre-

curențe de ale particularilor, păgubind fiscal și în acest fel. Asemenea este lipsită de raționament procedura de-a acoperi deficitele exploatareilor particulare ale Statului prin

majorarea continuă a prețului produselor monopolizate,

aceste deficite plăindu-se — indirect — tot de către întreprinderile particulare.

9. Este o confuziune aproape inexplicabilă, care poate duce la o catastrofă a economiei particulare, deci, a producției naționale — și concepția și practica guvernărilor noastre, potrivit căroră economia particulară a țării, care se găsește în mâni private, se consideră atât de mult numai ca o dependență a economiei de Stat, încât ministrii de resort și funcționarii ministeriali, chemați a da directive în materie de economie de Stat,

se simt în drept a încheia tratate comerciale internaționale cu efect asupra economiei particulare, fără ascultarea conducătorilor exploatareilor particulare

și a organizațiilor, cari reprezintă interesele lor. În pragul încheierii convențiilor comerciale trebuie să pretindem, deci lămurirea imediată a acestei confuzii de noțiuni.

10. Considerând, că condițiunea prealabilă a oricăror măsuri economice și de politică industrială este cunoașterea exactă a datelor tuturor ramurilor de producție atinse prin aceste măsuri și ascultarea serioasă a părerii reprezentanților lor, — trebuie să începă în fine și guvernul României constituirea sistematică a consiliilor guvernamentale stând din delegații organizațiilor libere de interes economic, aceasta fiind cea mai importantă reformă economică și de politică industrială, care în toate țările cu regim economic modern, a dat rezultate mari și serioase.

dit, impozite, taxe vamale și de transport.

la fel cu regimurile de protecție desvoltate în țările industriale concurențe; nu, însă, pe baza de selecțiune, care va expune unele ramuri de industrie nimicirii sigure, ci așa fel, că toate întreprinderile industriale existente, precum și ramurile industriale ce vor mai lua ființă în interesul îmbogățirii naționale, să obțină toate avantajile și încurajările de stat, pe cari le obțin concurențele lor din statele înconjurătoare.

c) În loc de a distruge întreprinderile și industriile cari — deși nu pe lângă condițiunile cele mai raționale, — duc totuși înainte producția și avuția națională. Ministerul de industrie să-și concentreze toată străduința spre a deștepta la viață nouă și acele ramuri de industrie, cari cu toate condițiunile naturale ce există pentru desvoltarea lor — cum este mineral metalifer din Ardeal — nu s'au putut desvolta, sau au decăzut chiar.

d) Pătruns de această îndatorire. Ministerul de industrie să ridice protest, față de colegii lui dela oricare resort, de câte ori ar vedea, că aceștia, în mod unilateral, prin proiecte de legi, sau măsuri potrivnice industriei, voiesc a-și spori veniturile, sau a avantaja interesele speciale ale resortului lor, distrugând în acest fel producții existente și făcând imposibilă desvoltarea altora, în definitiv pentru venituri, cari sunt asigurate numai pe hârtie.

e) Dela Ministerul industriei așteptăm restabilirea libertății producției industriale și cu aceasta

desființarea totală a sistemului de concesiune, menținut în mod ilegal și astăzi, față de fondarea de întreprinderi, sporurile de capital și transacțiunile comerciale.

Pretinde a se da tuturor autorităților industriale instrucțiuni, în sensul de a se considera drept organe de asistență ale industriei și nu de poliție industrială.

f) Dela Ministerul de industrie așteptăm în primul rând, că înainte de a lua orice măsură, să asculte delegații organizațiilor libere ale întreprinderilor industriale, între acestea în primul rând de delegații Uğirului organizat pe toată țara, cari singure pot reprezenta față de el opiniunea sinceră și nefalsificată a întreprinderilor producătoare și să nu deoace aceste organizațiuni prin camerele de industrie și comerț cu caracter semioficial, dependente de guvernele de totdeauna, lucrând cu funcționari numiți și întreținute din venituri publice.

2. Dela Ministerul de finanțe trebuie să cerem următoarele:

a) Să unifice — în fine — în mâna sa toate drepturile de-a așeza sarcini publice. Este o situație — așa zicând — imposibilă, ca aproape fiecare minister de resort să aibă dreptul a așeza și percepe impozite și taxe. Astfel, asupra unor mijloace de producție, cum sunt spre exemplu automobilele și autobusele

pentru transportul mărfurilor, stabilește și percepe, în mod separat, impozite și taxe.

Ministerul de finanțe, Ministerul de interne, Ministerul comunicațiilor și îe plus — județele și comunele.

(Va urma.)

Emelkedőben a Nemzeti Bank devizastokkja

A Nemzeti Bank augusztus 17-én kelt mérlege szerint a bank devizaállománya a svéd gyufatröszttől kapott 25 millió dollár révén négy milliárd lej-jel emelkedett. Az augusztus 24-iki mérleg újabb 300 millió emelkedésről számol be. Ez az emelkedés az agrárexport erősödésének következménye. Ugyanezen jelentés szerint augusztus 17-ike és 24-ike között a bankjegyforgalom 19780 millióról 19982 millióra emelkedett.

Cui au fost acordate perimetrele petrolifere

Am anunțat la timp licitația ce-a avut loc la Ministerul de industrie pentru

concesionarea perimetrelor petrolifere

proprietatea statului.

Rezultatul acestei licitații a fost adus la președinția consiliului de miniștri, care, bazat pe licitație

a hotărât să se aprobe următoarele oferte pentru șapte perimetre,

urmând ca pentru restul de șapte să se ție o nouă licitație la 20 Octombrie.

Perimetrul II. din Răsvad (Valea Ulmului), a fost acordat soc. „Petromina” pentru

suma de 12,420.000 lei.

Perimetrul IV. Ocnița (Plaiul Stănei) soc. „Astra Română” pentru suma de 25 mil. 306.000 lei.

Perimetrul V. Ocnița (Plaiul Smeului) soc. „Astra Română” pentru suma de 102 mil. 264.000 lei.

Perimetrul VI. Gorgota, soc. „Sondajul”, pt. 20,000.000 lei.

Perimetrul VII. Gorgota (Ciunguleasca), soc. „Astra Română” pentru 25,306.000 lei.

Perimetrul IX. Gura Ocniței (Valea Pășcov) soc. „Sirius” pentru 32,400.000 lei.

Perimetrul XIV. Cornet (Cricov) soc. „Columbia” pentru 10,000.000 lei.

Husz millióra emelte alaptőkéjét a Szilágysomlyói Kereskedelmi és Iparbank

A Szilágysomlyói Kereskedelmi és Iparbank, amely dr. Ghetie Viktor volt prefektus vezérigazgatása alatt működik, 10 millió lejről 20 millió lejre emelte alaptőkéjét.

Az alaptőkeemelés mögött a szilágymegyei román jellegű pénzintézetek megmozdulása van, amelyet négy évi előkészítő munka után, az összes személyi érdekek kiküszöbölésével hajtottak végre.

A stabilizáció után a gazdasági helyzet szükségessé

tette, hogy a kis tőkeerejű bankokat konzorciumba tömörítsék. A nagyszebeni Albina bankcsoport tűzte ki célul a román jellegű bankok csoportosítását és ennek első lépése Szilágymegyében már meg is történt.

A Banca Populara krasznai bank, az illésfalvi Pap György által alapított Codreana-bank olvadt bele a Szilágysomlyói Kereskedelmi és Iparbankba. A bankok további csoportosulása még folyamatban van.

Megint kísért a szállítási tarifa drágítása

A személytarifát állítólag 25, az árudijszabást 20 százalékkal akarják felemelni — Miért van állandó deficitje a CFR-nek

Az államvasutak vezérigazgatósága megállapította, hogy a CFR bevételei és kiadásai nincsenek egyensúlyban és ezért újabb intézkedéseket készül tenni a bevételek megfelelő fokozására. Az erre irányuló javaslatok közül, hir szerint, a CFR vezérigazgatósága azt a megoldást választja, hogy felemeli a személy- és áruszállítási díjakat, egyúttal pedig megszünteti a vasuton való ingyenes szállítást, hogy ezáltal olyan bevételi többletet lehessen elérni, amely a deficitet fedezze.

A napokban már ki is nevezik azt a bizottságot, amelynek feladata lesz, hogy megállapítsa a tarifaemelés nagyságát, annak figyelembevételével, hogy különösen

az áruk fuvardíjának emelése ne érintse súlyosan az ország termelését és a külföldi áruknak Románián át való tranzitálását.

A felemelt menetdíjak és szállítási tarifa állítólag már október elsején életbelép. Hir szerint a személydíjzabást 25, az árutarifát 20 százalékkal akarják felemelni.

Arra, hogy a CFR-nél miért van örökös deficit és miért kell az amugyis már megfizethetetlen fuvardíjakat ugyszólván minden hónapban emelni, igen érdekes fényt vetnek azok a megállapítások, amelyeket a vasút illetékes tényezői tettek legutóbbi értekezletükön. Ezen a

tanácskozáson kiderült, hogy a teher és vegyesvonatokon 209 mozdonyal többet használnak mint kellene, il etve azt, hogy a jelenleg használt mozdonyokkal

a kocsiforgalom napi 5590 vagonnal, vagyis 139.610 bruttó tonnával lehetne nagyobb,

anélkül, hogy újabb lokomotívokat kellene beállítani. Azt is megállapították, hogy egyes helyeken a vonatok megengedhetetlen sebességgel haladnak, másutt nagyobb terhet visz a vonat, mint amennyit a vonal elhírhát. Ezért történik annyi baleset és ezért megy tönkre annyi mozdony és kocsii idő előtt.

Ez a gazdálkodás természetesen fölösleges kiadásokat is jelent a CFR számára. A vezérigazgatóság értekezlete megállapította például, hogy

a tehervonatoknál alkalmazott nyolcezer fékező közül 2240 fölösleges.

Egy fékező havi fizetése 4000 lej, tehát a CER-nek évente csak ennél az egy tételnél 107 és félmillió lej fölösleges kiadása van. A vontatásnál évente 627 millió lejes kár éri a vasutat. Az irracionális kihasználás, amellyel naponta 5500 vagonnal csökkentik a kocsiforgalom rakodóképességét, vagyis évente egymillió 980 ezer vagonnal kevesebb árut szállít a CFR. mint amennyit kocsiparkjával szállíthatna, beláthatatlan károkat jelent. Erre való tekintettel az értekezlet elhatározta a tehervonatok normális rakodóképességének általános felemelését.

Erdélyben 20—30 százalékkal nagyobb teherrel fogják megrakni a kocsikat,

az ország többi részében pedig 15—20 százalékkal.

A vontatási igazgatóság három hónapon belül átdolgozza a vontatási táblázatokat, még pedig a MAV. szabályai és alapelvei szerint, a normálisan elérhető legnagyobb menetesség figyelembe vételével.

Combustibil și alimente furnizabile Școalei de Arte și Meserii din Huedin

Școala de Arte și Meserii Huedin ține licitație cu oferte închise în ziua de 20 Sept. (termen scurt) pentru furnizarea a 6 vagoane lemne de foc esență tare, aduse în curtea școlii. De asemenea pentru furnizarea pe timp de un an, a pâinei, carnei și coloniialelor necesare internatului școlii. Ofertele se primesc până la 18 I. c.

BEREA „**URSUS**” este excelentă
Az „**URSUS**” sör a legjobb

Intensificarea exportului

O nouă întreprindere de producție și valorizare de alimente în Cluj

Având în vedere situația precară de alimentare a populației din orașul Cluj, precum și situația tristă a gospodăriilor dela sate, s'a hotărât înființarea unei societăți cu un capital de un milion lei, sub firma: „Societatea pentru Sporirea și Comercializarea Alimentelor”, cu sediul în Cluj, care va avea menirea de a produce — sau a câștiga din prima mână articole alimentare, proaspete și abonente.

Prin punerea în vânzare pe prețuri cu un câștig modest, societatea dorește a înfrânge specula pe piața Clujului, iar prin căutarea continuă a diferitelor alimente la sate, va îndemna populația la

o raționalizarea și intensificarea produselor, sporind în acest mod toate alimentele,

cari fiind în abundență în mod natural se vor și iefteni.

Eventuale obiecțiuni, că prin ieftinirea produselor alimentare se vor păgubi producătorii, nu sunt întemeiate, deoarece cu aceleași mijloace, de cari dispunem azi, am putea produce mult mai mult, aducând totodată atât țărănimii, cât și producătorilor, câștiguri bănești mai sporite.

Ieftinind alimentele, în mod natural

vor scade și prețurile produselor industriale,

sau cel puțin se va opri urcarea continuă a acelor.

Pentru sporirea produselor de zarzavete, se va instala în Cluj o grădinarie sistem bulgăresc, sporind astfel producțiunea pe piață, și tot din această grădinarie, în timpul primăverii, se vor distribui în formă de premii, sau contra puțini bani, plante de răsadit, animând în acest mod și la sate cultura de zarzavaturi.

Pentru ieftinirea carnei se va instala tot în Cluj o crescătorie și îngrășătorie depășari.

Având odată instalate în Cluj: grădinarie, apicultură, pomicultură, heștău etc. cu începerea primăverii se va proceda la ținerea de cursuri practice — în mod gratuit — pentru copii dela diferitele școli.

Cu încetul după cerințele locale se va stăru pentru a înființa în diferite regiuni:

mici fabrici de marmeladă (Ciucea, Agârbiciu), de brânzeturi (Muntele Rece etc.), culturi și îngrășătorii de păsări (Apahida, Jucuri), pepinerii și cultură de animale mici,

silozuri de cereale (Șarmaș), etc.

Întărindu-se odată și fiind la curent cu producțiunea diferitelor ținuturi, va fi ușor de a proceda la un schimb de mărfuri și a produselor diferitelor ținuturi. Dela câmpie se vor duce cereale la munte și aduce lemne spre câmpie.

Pentru a câștiga mai ușor încrederea poporului dela sate și având în vedere, că partea mai mare a acțiunii este menită de a ușura traiul populației dela oraș,

capitalul social va fi adunat exclusiv dela populația orășenească

și funcționarii de tot soiul.

Având în vedere avantajile noii legi a cooperativelor, precum reiesă și din prospectul de emisiune, fondatorii își mențin dreptul de a lua forma societății, ca cooperativă.

În acest caz acțiunile vor fi cumulate în titluri de câte 5, 10, 15, 20 etc. în așa fel, ca prin aceasta să se satisfacă impunerii citatei legi, ca o cvotă-acțiune să fie în suma de Lei 500.— plus Lei 50.— speșele de fondare.

Orice marfă va fi ex-

portată numai după satisfacerea cerințelor locale.

Astfel se va avea posibilitatea de a înfrânge specula.

a propaga înființarea de cooperative

azi aproape inexistente.

Prin ajutorul acestor organizațiuni, vor putea fi înființate și mult doritele: „ferme model, case culturale, dispensarii, societăți de temperanță etc., etc.

Tot cu ajutorul acestor organizațiuni vom introduce la sate și diferitele asigurări: de vite, grindină, foc, ajutoare de înmormântare și altele.

Pentru înlesnirea și înfăptuirea operii de mai sus, s'a câștigat sprijinul moral și material al societăților: „Romanil” întreprindere pentru comerțul cu materii colorante, produse chimice și îngrășăminte artificiale și „Ford” din Cluj, cari ambele pun la dispoziție în mod gratuit, diferitele filme de propagandă, cu subiecte din gospodăriile sătești.

A CFR bérbeada raktárait a gabonatermés elhelyezésére

Az államvasutak vezérigazgatósa a következő intézkedéseket tette a termésnek a pályaudvarokon való elhelyezésére vonatkozólag:

— Tekintettel arra, hogy az állomások egy részének több raktárpülete van, mint amennyit a gabonaforgalom szükséglete megkíván, elrendeljük, hogy a rendelet vétele után a forgalmi felügyelőségek adják bérbe a felesleges raktárakat a falusi ssövetkezeteknek (Cooperative satesti) a következő szabályok szerint:

1. Azokon az állomásokon, ahol az egész forgalom számára csak egyetlen raktárpülete van, nem lehet szó bérbeadásról.

2. Azokon az állomásokon, ahol több raktár van, az összes raktárak befogadóképességének maximum egyharmadrészét lehet bérbeadni, kétharmadrész pedig az állomás rendelkezésére kell hogy álljon, érkező, induló és tranzit-árúk részére. Ha közben úgy találják, hogy a fennmaradó kétharmadrészt nem egészen veszi igénybe a forgalom, akkor a bérbeadott egyharmadnyi kvótát az egész raktárfelületnek a felére lehet növelni.

3. A bérbeadható kvótát a forgalmi és pályafenntartási felügyelőségek fogják megállapítani, az állomás általános forgalmának megfelelően: alapul

minden esetben egy normális termésű év forgalmát kell venni. A bérbeadható kvótát azonban le lehet szállítani, akár nullára is, a megállapításokhoz képest, mert nem lehet bérbeadni úgy, hogy aztán a CPR-nek ne legyen helye, ahol átvehesse és tarthassa az árukat s a gabonát esetleg elszállításukig. A felügyelőségek teljesen felelőségek ezért a tényért, a bérbeadást csakis ilyen feltételekkel lehet eszközölni.

4. Bérbeadni elsősorban a falusi ssövetkezetek számára (Cooperative Satesti) kell; ha ezeknek kielégítése után marad még valami a bérbeadható kvótából, akkor ki lehet elégíteni a földbirtokosok igényét is a rendelkezésre álló hely nagyságához és a kérés előterjesztésének sorrendjéhez képest, de csakis saját birtokukon termelt gabona részére; ezek kérvényeiket az illető mezőgazdasági kamarától származó bizonyítvánnyal kell, hogy igazolják.

Bérbe lehet adni egyes raktárrészeket is, ha ezek nagyobb kiterjedésűek, mint egy szakasz az ugynevezett angolrendszerű raktárakban, amilyenek az okiráltság vasutvonalain vannak. Meg kell azonban jegyezni a következőket:

a) Ha a raktárnak egyetlen ajtaja van a rakodó vonal felé akkor az egészet egyetlen sze-

mélynek kell bérbeadni.

b) Ha egy ilyen raktárnak csak egyrésze képezi a bérbeadható kvótát, a másik rész pedig az állomásnak a rendelkezésére kell, hogy maradjon s ha csak egyetlen ajtó van a rakodó vonal felé, akkor a kvótát sem lehet bérbeadni, hanem az egészet az állomás rendelkezésére kell meghagyni.

c) Olyan nagy raktárakat, amelyeknek több ajtajuk van a vasutvonal felé, szakaszokra lehet osztani úgy, hogy minden szakasznak legalább egy-egy ajtaja legyen hátul a szekerek felhajtó helye felé, egy-egy ajtaja pedig a rakodóvonal irányában.

d) A szakaszokra való felosztást csak az érdekelt bérlők költségére lehet elvégezni, de csakis a fenntartási osztályok utmutatása és ellenőrzése alatt.

A rendelet ezután a raktárak javításáról intézkedik, majd kimondja, hogy csakis olyan árut lehet ott elhelyezni, amelyet a CFR-rel akarnak elszállíttatni. A bérlet tartama egy hónap; bérleti díj 30 lei négyzetméterenként.

Un împrumut american pentru orașul Timișoara

Din Timișoara ni se comunică: atașatul comercial român din Paris a comunicat Primăriei din Timișoara că grupul financiar american din Cleveland care

a oferit statului român un împrumut de 25 milioane dolari pentru repararea șoselelor

este dispus să acorde un împrumut, în aceleași condițiuni, și orașului Timișoara pentru lucrări edilitare.

Locțiitorul primarului, dr. George Crăciun va prezenta această ofertă delegației permanente și

va asculta și câțiva experți,

înainte de a da răspunsul consorțiului american.

Kisállat-vásár és kiállítás Nagyváradon

A Hașaș Sándor városi főállatorvos elnöklete alatt működő Biharmegyei Kisállatokat Tenyésztők Egyesülete kiállítással egybekötött vásárt rendez Nagyváradon. A kiállítás november első napjaiban fog megnyílni. Kiállításra kerülnek baromfiak, házinyulak, galambok. Az egyesület, amely már eddig is szép eredményeket ért el a kis állatok tenyésztése, a fajnemésítés és a kereskedelem terén is, a kiállítás rendezésével ismét tanujelét adja annak, hogy minden támogatást megérdemel. A kiállításon, amely az eddigi tervek szerint három napig fog tartani, főként azok a tenyésztések fognak szerepelni, amelyek az egyesület által beszerzett és a kiszagdnak direkt szétosztott tojásokból származnak. A kiállítás sikerét garantálja, hogy eddig mintegy nyolcvan kiállító jelentkezett.

„VICTORIA”

PRIMA FABRICĂ ARDELEANĂ DE PASMANTERIE ȘI ȘIRETURI
ELSŐ ERDELYI PASZOMÁNY ÉS ZSINORÁRUGYÁR

Târgu-Mureș—Marosvásárhely

Produce:
șireturi pentru
ghete, tresa, șireturi de
lama gaurate, șuitașuri și dife-
rite articole de pasmanterie
de prima calitate

Gyárt:
mindennemű
cipőfűzőt, lámaszegőt,
sujtást, tresset borítást és kül-
böző speciális paszományarut
elsőrangú kivitelben

::: I Telegram: Pasmanteria Victoria I :::

Mezőgazdasági Bank
és Takarékpénztár Rt. Kolozsvár.

Hirdetmény.

A Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Cluj-Kolozsvár, 1928 március hó 24-én tartott rendes közgyűlése elhatározta, hogy az intézet alapítókéjét 150.000 drb. 100— lej névértékű bemutatóra szóló részvény kibocsátása által 25.000.000 lejről 40.000.000 lejre felemeli. A közgyűlés az igazgatóságra bizta, hogy az általa alkalmasnak talált időben bocsássa ki az új részvényeket.

A fenti közgyűlési határozattal kimondott alaptőkefelemelést a Comisiunea Speciala Economica 24.525/929. szám alatt jóváhagyta, illetőleg engedélyezte.

Az igazgatóság ezen 150.000 drb. részvényből 20.000 drbot a Zilahi Ipar- és Gazdasági Bank Rt. beolvasztásával felhasználta, a további 130.000 drb. új részvény kibocsátását pedig a következő feltételek mellett határozta el:

Ezen 130.000 darab új részvényre minden régi 2 darab részvény birtokosának 1 darab új részvényre elővételi jogot biztosítunk, részvényenként 135.— lej árfolyam mellett. Az elővételi jog gyakorlása alkalmával a régi részvények lebélyezés végett előmutatandók.

Az esetleg nem optált részvények elhelyezéséről az igazgatóság gondoskodik. Ezen részvények kibocsátási árát 155.— lejben állapítjuk meg.

A részvényenkénti átvételi árból 100.— lejt a részvénytőkére, 30.— lejt a tartaléktőkére, 5.— lejt pedig részvényilleték és kiállítási költségre fordítunk.

Az elővételi jog 1929 szeptember 15-től szeptember 30-ig bezárólag minden hétköznapon az intézet pénztáránál, Cluj-Kolozsváron, fiókjaitól: Beclean-Bethlen, Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Zaláu-Zilah és a Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár Rt.-nél, Aiud-Nagyenyed, a hivatalos órák alatt gyakorolható. Ezen idő lejártával az elővételi jog megszűnik. Az elővételi jog gyakorlásával egyidejűleg fizetendő be részvényenként 135 lej, illetve a részvények jegyzésekor a 155.— lej ár.

A kibocsátandó részvények tulajdonságai esetében az igazgatóság fenntartja magának a jogot, hogy a jegyzéseket legjobban belátása szerint aránylagosan redukálhassa.

A kibocsátandó új részvények 1930. évi január 1-től részesülnek az üzlet eredményében és ennél fogva a befizetett összegek után 1929 december 31-ig 12% kamatot térítünk.

A befizetésről ideiglenes elismervényt szolgáltatunk ki, melynek ellenében később megjelölendő és hirlapilag közzéteendő időpontban adjuk ki az új részvényeket.

Cluj-Kolozsvár, 1929. aug. 31.

Mezőgazdasági Bank
és Takarékpénztár Rt.
Igazgatósága.

Elrendelték a csődöt a Lyonnaise Műselyemgyár ellen

Két évvel ezelőtt kezdte meg tevékenységét a kolozsvári Lyonnaise selyemgyár, amelyet néhány lelkes kolozsvári ember ambíciója hozott életre. Az volt az elgondolásuk, hogy a selyemárak horribilis vámjá miatt kitűnő konjunktúra lesz az itthon, vámentesen készülő műselyemre. Belekapcsolódott a vállalkozásba egy francia selyemgyáros is, a főkehiány azonban ennek ellenére is nagy nehézségek elé állította a gyár vezetőit. Hozzájárult ehhez a gazdasági válság is és ilyenformán a Lyonnaise nem tudta megoldani kitűzött programját.

Pár hónappal ezelőtt kényszerigezvényes tárgyalásokat indított meg az igazgatóság, ami

sikerre is vezetett. Ugy képzelték, hogy a gépek értéke és a raktárakban fekvő anyag, megfelelő feldolgozás után fedezni fogja az adósságok jelentékeny százalékát és a hitelezők nagy részével sikerült is megállapodást létrehozni. Az aktívákat azonban nem sikerült realizálni, úgy, hogy a vállalat vezetői megkérték maguk ellen a csődöt.

A törvényszék a csődtárgyaláson a csődöt el is rendelte és csődtömeggondnokká dr. Erdélyi Jánost, helyettesévé dr. Dunca Jenőt nevezte ki. A gyárat a napokban üzembe helyezik és azt remélik, hogy lehetővé válik a hitelezőknek legalább negyven százalékig való kielégítése.

Fabrica de mătase „Lyonnaise“ din Cluj a fost declarată în stare de faliment

În urma esuărei tratativelor întreprinse, fabrica de mătase „Lyonnaise“ din Cluj, a fost declarată în stare de faliment, numindu-se curator al masei de faliment dl. Dr. Ion Erdélyi, iar locțiitor dl. Dr. Eugen Dunca, avocați Cluj.

Fabrica își va reincepe activitatea zilele aceaste pentru confecționarea materiilor, pe cari le are, pentru a se spori suma activelor, deoarece se speră, că astfel se va putea acorda creditorilor o cotă de 40 la sută.

Primăria Municipiului Cluj

No. 19725—1929 cons.

Publicațiune

Se aduce la cunoștință, că în ziua de 24 Octomvrie 1929 ora 11 a. m. se va ține licitație publică în sala de ședință a Municipiului Cluj, în conformitate cu Art. 71—82 din Legea Contabilității Publice, pentru 10 buc. transformatoare electrice necesare Uzinelor Electrice ale Municipiului Cluj.

Ofertele închise și sigilate se vor prezenta până la data de mai sus Delegațiunei Permanente a Municipiului Cluj.

Condițiunile de licitație și caetul de sarcini se pot primi dela Secția Tehnică Cluj, str. Ilie Măcelar 24.

Cluj, din ședința Deleg. Perm. a Municipiului ținută la 2 Sept. 1929.

Primăria Municipiului
Cluj.

Kolozsvár város polgármesteri hivatala

No. 19725/1929 cons.

Hirdetmény

Közhirre tétetik, hogy 1929. október 24-én délelőtt 11 órakor nyilvános árlejtés tartatik a polgármesteri hivatal üléstermében az államszámviteli törvény 71—82 szakaszai alapján 10 drb. transformátor szállítására a Kolozsvár Városi Villamosművek részére.

A zárt és lepecsételt borítékban helyezett ajánlatok a fenti időpontig nyújtandók be a Kolozsvár Városi Tanács Állandó Bizottságához.

Az árlejtés feltételei a (caetul de sarcini) megtalálhatók a technikai osztálynál Cluj, str. Ilie Măcelar no. 24.

A Kolozsvár Város Tanácsának 1929. szeptember 2-án tartott üléséből.

Kolozsvár Város
Polgármesteri Hivatala.

Ujabb 300 millió mezőgazdasági hitelt vesz igénybe a kormány

A Banca Națională așteptat volt Mihalache földművelésügyi és Raducanu munkügyi miniszter között, amelybe bevonták a jegybank igazgatói tagjait, Oscar Kiriacescu helyettes kormányzót, Costin Stoicescu és Alexandru Buzdugan adminisztrátorokat is. Az értekezlet arról folyt, hogy újabb hitelek akarnak nyújtani a mezőgazdákknak, akik így ne legyenek kénytelenek gabonájukat olcsó áron értékesíteni a jelenlegi esettől árak mellett. Az elfogadott határozat szerint a Banca Națională újabb 300 millió hitelszámlát nyit a szövetségi központ számára, még pedig három százalékos kamatozás mellett a szokásos 9.5 százalék helyett.

Tovább tárgyalnak a bányási malmok a koncentrációról

Megirtuk, hogy a bányási malmok egyetemes koncentrációját egy néhány kismalom fegyelmzettlensége miatt egyelőre el kellett halasztani. Az említett malmok ugyanis termelési kvótájuk felemelését követelték. A koncentrációval rokonszenvező malmok most azt az eszmét vetették fel, hogy a fegyelmzettlenül viselkedő kis malmokat kizárják a koncentrációból és így mégis létrehozzák a bányási malmok koncentrációját. Atárgyalások ilyen irányban indultak meg újból.

Szindikátusba tömörülnek az ócskavas kereskedők

Az ócskavaskereskedők érdekeik megvédésére szindikátusba való tömörülést határozták el. A mozgalom a regátból indult ki, azonban az erdélyi és bányási ócskavaskereskedők között is termékeny talajra talált. Az ócskavaskereskedők helyzete erősen megrosszabbodott azóta, hogy tilos ócskavasát exportálni. Az ország területén összegyűjtött ócskavasát a Resica-művek veszik át egy bukaresti ügynökség útján, amely a hazai ócskavaspiacra monopólisztikus helyzetet élvez.

Az ócskavaskereskedők már évek óta panaszkodnak a rendszer ellen. Mint értesülünk, az ócskavaskereskedők szindikátusának megalapítása csak rövid idő kérdése.

A brailai kikötő sürgős kibővítésére van szükség

Az idén különösen gyors tempóban folyik a gabonaexport, amelyből elsősorban Jugoszlávia veszi ki a részét. Az amerikai gabona megdrágulása következtében a közép-európai exportfeleslegek Brailán át kerülnek értékesítésre és ez a körülmény teljesen megváltoztatta a dunai hajózársaságok forgalmát is.

A közép-dunai állomásokon különösen nehéz uszályt kapni és nem sokkal jobb a helyzet a tiszai állomásokon sem. Mint-hogy 4—6 hétbe kerül, míg a magyar vagy jugoszláv állomásokra visszatér Brailából az utnak indított gabonás hajó.

Csak a piacon szabad gabonát vásárolni

A falvakban és az állomásokon nem vásárolhatnak a kereskedők — A kormány a gazdákat akarja védeni, de lehetlenné teszi a kereskedők helyzetét

A kereskedelemügyi miniszter rendeletet adott ki, amelynek az a célja, hogy a kisgazdákat megóvja a gabonaspekulációtól. Elrendeli, hogy a brailai kikötő árai az országban mindenütt, a községházán, postahivatalokban, vasúti állomásokon, kereskedelmi- és iparkamarákban, mezőgazdasági kamarákban és vásárokon naponta kifüggesztessék.

A rendelet szerint

*a termelők csak a vásár
színhelyén adhatnak el
gabonát,*

amelyen a kereskedelmi és iparkamara kiküldöttje ellenőrzi az üzlet lebonyolítását. Ezentúl a pályaudvarokon sem szabad gabonát vásárolni és a vásárlások lehetőség szerint a brailai árhoz kell, hogy simuljanak. Ezek az árak elsőrendű minőségű gabonára értendők, amelyek idegen anyagtól mentesek, miért is a miniszter felhívja a gazdákat, hogy tisztított gabonákkal jöjjenek a piacra.

*A rendelet lehetetlen hely-
zet elé állítja a gabona-
kereskedelmet.*

A gabona adás-vétele rendszere szerint nem a gabonapiacokon, hanem a termelőhelyen történik, ahol a gabonakereskedők

bevásárlói a gazdákat felkeresik. Erdély legtöbb vidékén a gabonapiacokon csak minimális vásárlások történnek, jórészt a kicsinybeni kereskedők részére és ott a gazda jobban ki van téve az esetleges kihatásnak, mert a visszafuvarozástól félve árújától szabadulni akar.

Felesleges rendelkezés az is, hogy a brailai kikötő árait kell kifüggeszteni az ország minden részében és az az irányadó az áralakuláshoz. A gazda kénytelen a fuvar, a berakodás költségeivel kalkulálni és sokkal egészségesebb áralakulás az, amely a kereslet és kínálat vastörvénye alapján ott a termelő székelyén alakul ki. A rendelet az ideai gabonakampány elé újabb nehézségeket gördít.

Furnizarea combustibilului necesar Clinicilor Universitare din Cluj

In ziua de 5 Octombrie 1929, ora 9 dim. Direcțiunea Clinicilor Universitare din Cluj, va ține licitație publică pentru procurarea următoarelor cantități de combustibil: 4500 mc. lemne de foc, esență fag crăpat; 110 vagoane coaks de Silezia; 240 vagoane cărburi de la minele din Valea-Jiului; 20 vagoane păcură pentru ars.

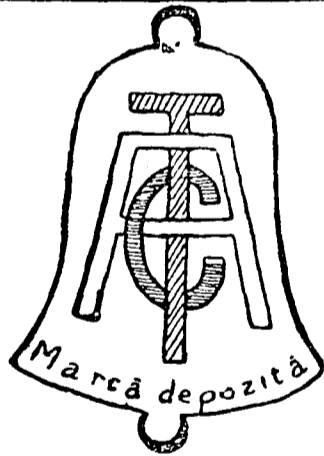
Ardealul Economic Erdélyi Közgazdaság

hirdetési árai:

Cimlapon cm²-ként Lei 20⁻
Szöveg között cm²-ként — Lei 15⁻
Többi hirdetési oldalon — Lei 10⁻
Egy garmond sor Lei 80⁻

Citiți

„Lemnul”

Cu această marcă este prevăzută fiecare obiect de argint și lux fabricat în fabrică

„TACĂMUL” din CLUJ.

Finetă de 800!

Fabricațiile se pot procura în prăvăliile de bijuterii mai bune. Numai pentru revanzatori, „Tacămul” fabrică de argintării. Cluj, Str. N. Iorga No. 11/A. — Telefon: 4-83. Adresa telegrafică: „Tacămul”

Prima Fabrică de Electricitate Română S. A. Első Romániai Elektromosgyár Rt. Cluj-Kolozsvár, III., Strada Călugărițelor No. 1. (Apăca-utca, Erzsébet-fürdő.)

Saját gyártmányu szerelési és

magasfeszültségű anvagok. Mü-

szerek: Hartmann & Braun

Szénkefék: Sächsische Dina-

mobürstenfabrik. Motorok!

Bayerische Motorenwerke

Adr. Telegr.: RELAIS. - Sürgönycim: RELAIS

„CARMEN” FABRICA DE GHETE SOCIETATE ANONIMĂ ORADEA

Ajánlja női luxus, trotteur és gyermekeipő gyártmányait

Adresa telegrafică „CARMENSHOE”

Kolozsvári Takarékpénzt. és Hitelbank Részvénytárs.

Cluj, Piața Unirii (Mátyás király-ter) 7

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon. —

Saját tőkéi 85 millió lej

Minden banküg-

letet legelő-

nyösebben

végez.

Engedélyezett

devizahely.

Áruraktárai

a vasut

mellett

Betéteket

elfogad

Ardeali Intézetek:
Torda-Aranyos Vermegyei
Hitelbank Rt. (Torda)
Al. Mezővármegyei Gaz-
dasági Bank és Takarékpénzt.
Rt. Nagyenyed, Udvarhely-
megyei Takarékpénztár Rt.
Székelyudvarhelyen és
Szászrégenben és Nép-
bank Rt. Bányászati Szomszéd-
vási Hitelbank Rt. Zsamosújváron.

„Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság”

Organ al Industriei, Comerțului și Finanței din Ardeal și Banat.

— Erdély és Banat parti. kereskedelmi és pénzügyi szaklapja

Redacția și Administrația: — Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, Strada Minerva No. 7. — Telefon: 4-44.

Director și răspunzător:
Igazgató és felelős szerk.:

TRAIAN CHIRILĂ

Abonamente — Előfizetési árak

In țară pe un an	1200 lei
Pentru bănci, instituțiuni financiare și societăți	2000 lei
Magánosoknak, kereskedők és gyárosoknak	1200 lei
Bankoknak, pénzintézeteknek és társaságoknak	2000 lei
Pentru străinătate	1500 lei.
Külföldre	

Jumătate an	600 lei
	1200 lei
Félevere	600 lei
	1200 lei

Ardeali — Hirdetések:

Pagina la cm ²	20 lei
Cimlapon 1 oldal cm ² -ként	15 lei
In text	80 lei
Székelyudvarhelyen	
Un garmond	
Egy garmond sor	

Industria Textilă Arădană Soc. A.

Telefon: 7-58.

Cea mai mare fabrică
de Textile din Ardeal

Erdély legnagyobb
textilgyára Arad.

Telefon: 7-58.

Aradi Textilgyár Részvénytársaság

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCA,
COMERȚ ȘI INDUSTRIE

Capital și rezerve
Lei 73.400.000

Sediul Social : Satu-Mare.

Sucursale :

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI
MIHAI.

Afiliațiuni :

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.
Soc. Anon. Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare

Nem trükk! Valóság!

Kedves, barátságos, tiszta szoba árból

20%

Bőséges, ízletes házi étkezési árból

10%

engedményt kap Ön, mint ezen lap előfizetője

Budapesten a

PARK-Nagyszállodában

VIII, Baross-tér 10. szám.

FONDAT IN ANUL 1812

J. SI C. KIMMEL S. P. A.

TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIVOVITZ ȘI COGNAC

Fabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

MÁRCIUSI

B

A

K

DREHER
HAGGENMACHER
SÖRÖK

D

A

C

I

SZENT GYÖRGY

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii No. 9.

Fiókintézet: Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Beclean-Bethlen
Zălau-Zilah

Saját tőkési **40** millió lej

Minden bankügyletet legelőnyösebben vé-
gez. — Engedélyezett devizahely. — At-
utalás a bel- és külföld bármely piacára.